

חק לישראל – פרשת בשלח יום ב'

תורה – שמות פרק יד'

- (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (א) וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:
- (ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּשְׁבוּ וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי פִי הַחִירָת בֵּין מִגְדֹּל וּבֵין הַיָּם לִפְנֵי בַעַל עֶפְרוֹ נִכְחוּ תַחֲנוּ עַל הַיָּם: (ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּשְׁבוּ וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי פִי הַחִירָת בֵּין מִגְדֹּל וּבֵין הַיָּם לִפְנֵי בַעַל עֶפְרוֹ נִכְחוּ תַחֲנוּ עַל הַיָּם: (ב) מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּבוּ וַיִּשְׁרוּן קֹדֶם שֶׁיִּסְּרוּ חִירָתָא בֵּין מִגְדֹּל וּבֵין יָמָא קֹדֶם בְּעִיל עֶפְרוֹ לְקַבְּלִיהָ תִּשְׁרוּן עַל יָמָא:
- (ג) וְאָמַר פְּרַעֲהַּ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִבְכִּים הֵם בְּאֶרֶץ סֹגֵר עֲלֵיהֶם הַמִּדְבָּר: (ג) וְאָמַר פְּרַעֲהַּ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִבְכִּים הֵם בְּאֶרֶץ סֹגֵר עֲלֵיהֶם הַמִּדְבָּר: (ג) וַיִּמַּר פְּרַעֲהַּ עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִעֲרַבְלֵי אֲנִי בְּאֶרֶץ אֶחָד עֲלִיהֶן מִדְבָּרָא:
- (ד) וַחֲזַקְתִּי אֶת לֵב פְּרַעֲהַּ וַרְדֵּף אַחֲרֵיהֶם וְאֶפְבְּדָהּ בְּפִרְעָהּ וּבְכָל חֵילוֹ וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ כֹן: (ד) וַחֲזַקְתִּי אֶת לֵב פְּרַעֲהַּ וַרְדֵּף אַחֲרֵיהֶם וְאֶפְבְּדָהּ בְּפִרְעָהּ וּבְכָל חֵילוֹ וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ כֹן: (ד) וְאַתְּמָה יֵת לְבָא דְפִרְעָה וַיִּדְרֹף בְּתַרְיֵהוֹן וְאַתְּמָה בְּפִרְעָהּ וּבְכָל מִשְׁרָתֶיהָ וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם אֲרִי אֲנִי יִי וְעִבְדוּ כֹן:

רש"י

- (ב) וישבו – לאחוריהם לכל מצרים היו מקרבין כל יום השלישי כדי להטעות את פרעה שיאמר תועים הם בדרך כמו שנאמר ואמר פרעה לבני ישראל וגו': ויחנו לפני פי החירות – (מכילתא) הוא פיתוס ועכשיו נקרא פי החירות על שם שנעשו בני חורין והם שני סלעים גבוהים זקופים והגיא שצניניהם קרוי פי הסלעים: לפני בעל כפון – (מכילתא) הוא נשאר מכל אלהי מצרים כדי להטעותן שיאמרו קשה יראתן ועליו פירש איוב (איוב יב) משגיא לגוים ויאבדם:
- (ג) ואמר פרעה – כשישמע שהם שבים לאחוריהם: לבני ישראל – על בני ישראל. וכן ה' ילחם לכם עליוכם (בראשית כ) אמרי לי אחי הוא אמרי עלי: נבכים הם – כלואים ומשוקעים ובלע"ז שירי"ר (איינגעענגט) כמו
- (ד) ויחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם ואפבדנה בפרעה ובכל חילו וידעו מצרים כי אני יהוה ויעשו כן: (ד) ואתמה ית לבא דפרעה וידרף בתריהון ואתמה בפרעה ובכל משרתיה וידעו מצראי ארי אני יי ועבדו כן:
- (ה) ויחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם ואפבדנה בפרעה ובכל חילו וידעו מצרים כי אני יהוה ויעשו כן: (ה) ואתמה ית לבא דפרעה וידרף בתריהון ואתמה בפרעה ובכל משרתיה וידעו מצראי ארי אני יי ועבדו כן:

חק לישראל – פרשת בשלח יום ב'

נביא – שופטים פרק ד' ה'–ח'

(ה) וְהָיָא יוֹשֶׁבֶת תַּחַת תְּמֹר דְּבוּרָה בֵּין הָרְמָה וּבֵין בֵּית אֵל בְּהַר אֶפְרַיִם וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפָּט: (ה) והיא יתבה בקרתא בעטרות דבורה מתפרנסא מן דילה ולה דקלין ביריחו פרדסין ברמתא זיתין עבדין משח בבקעתא בית שקיא בבית אל עפר חור בטור מלכא וסלקין לותה בני ישראל לדינא:

(ו) וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְבָרַק בֶּן אֲבִינֵעָם מִקְדָּשׁ נִפְתָּלִי וַתֹּאמֶר אֵלָיו הֲלֹא עָנָה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ וּמִשְׁכַּת בְּהַר תְּבוּר וְלִקְחַתָּ עִמָּךְ עֶשְׂרֵת אֲלָפִים אִישׁ מִבְּנֵי נִפְתָּלִי וּמִבְּנֵי זָבֻלֹן: (ו) ושלחת וקרת לברק בר אבינעום מקדש דבית נפתלי ואמרת ליה הלא קד יי אלהא דישראל אזיל ותתנגיד בטורא דתבור ותדבר עמך עסרא אלפין גברא מבני נפתלי ומבני זבולן:

(ז) וּמִשְׁכַּתִּי אֵלֶיךָ אֵל נַחַל קִישׁוֹן אֶת סִיסְרָא שׂר עֲבָא יָבִין וְאֶת רַכְבּוֹ וְאֶת הַמּוֹנֵוּ וּנְתַתִּיהוּ בִּידֶךָ: (ז) ואתתיב על ירך לנחלא דקישון ית סיסרא רב חילא דיבין וית רתיכוהו וית משריתיה ואמסרנה בידך:

(ח) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בָּרַק אִם תִּלְכִּי עִמִּי וְהִלַּכְתִּי וְאִם לֹא תִלְכִּי עִמִּי לֹא אֵלֶיךָ: (ח) ואמר לה ברק אם תיזלין עמי ואיזיל ואם לא תיזלין עמי לא איזיל:

רש"י

בצקעת צית אל, שהוא מקום שמו, ועפר חיזור בהר אפרים, תי' יונתן 'צטור מלכא', אומר אני שמוכרין אותה ליוצרי חרש. ויש פותרין: 'עפר חיזור', שדה זרע, כמו (שביעית ז א): שדה הלצן:

(ו) הלל ליה – ציד משה (דברים כ יז): כי החרס תחרימם, כך שנויה צמכילתא (צא יב):

(ה) תחת תומר – תמרים היו לה זיריחו. בין הרמה ובין בית אל בהר אפרים – לפי תרגומו של יונתן יש ללמוד שאין מקרא זה כמשמעו, ואין אלו סימני מקום ישיבתה, אלא למדנו שאשה עשירה היתה ומן המקומות האלו היתה פרנסתה, והיא יושבת בעירה, עטרות שמה. תחת תומר – תמרים היו לה זיריחו, וכרמים ברמה, וזיתים

כתובים – משלי פרק יד' כה'–כח'

(כה) מִצִּיל נַפְשׁוֹת עַד אָמֶת וַיִּפַּח כְּזָבִים מִרְמָה: (כה) מפצא נפשא סהדא דקושטא ודמלל כדבותא רמיא הוא:

(כו) בִּירְאֵת יְהוָה מִבְּטַח עֵז וּלְבַבְנֵוּ יְהִי מַחְסֵה: (כו) דחלתיה דאלהא סברא דעשנא ולבנוי נהוי תוכלן:

(כז) יִרְאֵת יְהוָה מְקוֹר חַיִּים לְסוֹר מִמִּקְשֵׁי מוֹת: (כז) דחלתא דאלהא מבוע דחיי לדמסטי מן פחא דמותא:

(כח) בָּרַב עִם הַדָּרֶת מְלֶךְ וּבְאֶפְס לְאִם מִחַתֶּת רְזוֹן: (כח) בסוגעא דעמא דרריה דמלכא והיך דבציר עמא מתתבר פרנסיה:

חק לישראל – פרשת בשלח יום ב'

רש"י

בנות את צתייהם שמתקיימות על ידיהן כמו
אשתו של און בן פלת כמו שפורש צפרק
חלק, ואולת – ואשה שוטה. בידיה תהרסנו –
תהרס ביתה זו אשתו של קרח:
(ג) הולך בישרו ירא – מי שהוא ירא ה', ומי
שהוא נלזז לרכים כלומר עוקם דרכיו. בזהו
– להקב"ה:

(כד) חושך שצטו – סופו שאונא את בנו
שכואהו בסופו יולא לתרבות רעה. שחרו
מוסר – תמיד לבקרי' מיסרהו:
(כה) לשובע נפשו – דומה שיהא שבע (סא"א
ונכתב תחתיו). תחסר – אינו דומה שיהא
שבע:
(א) חכמות נשים בנתה ביתה – חכמות נקוד
פתח שאינו שם דבר אלא החכמות שצנשים

מישנה – שבת פרק טז'

(א) כל כתבי הקודש מצילין אותן מפני הדלקה, בין שקורין בהן ובין
שאינן קורין בהן. ואף על פי שכתובים בכל לשון, טעונים גניזה. ומפני
מה אין קורין בהן. מפני בטול בית המדרש. מצילין תיק הספר עם
הספר, ותיק התפילין עם התפילין, ואף על פי שיש בתוכן מעות. ולהיכן
מצילין אותן. למבוי שאינו מפלש. בן בתירא אומר, אף למפלש:

לקרות ככתובים בשעת צענת בית
המדרש משום דמשכי ליבא ואתו
לאמנועי מלשמוע הדרשה: ואע"פ
שכתובים בכל לשון – ואיכא למאן דאמר
דלא נתנו לקרות בהן ואין מצילין אותן,
אפילו הכי טעונים גניזה ואסור להניחן
במקום הפקר: למבוי שאינו מפולש –
שיש לו שלש מחילות ולחי אחד ברוח
רביעית, זהו מבוי שאינו מפולש האמור
כאן. שלש מחילות בלא לחי, זהו מבוי
מפולש. והכי מפרש לה בגמרא. ואין
הלכה כבן בתירא:

(ב) מצילין מזון שלש סעודות הראוי לאדם, הראוי לבהמה
לבהמה. פיצד. נפלה דלקה בלילי שבת, מצילין מזון שלש סעודות,
בשחרית, מצילין מזון שתי סעודות, במנחה, מזון סעודה אחת. רבי יוסי
אומר, לעולם מצילין מזון שלש סעודות:

סרית ליה אתי לכבווי: נפלה ליקה
בלילי שבת – קודם אכילה: שחרית –
קודם סעודה: רבי יוסי אומר לעולם
הוא מציל – הואיל ויומא בר הכי הוא
ובהיתרא טרחה. ואין הלכה כרבי יוסי:

רע"ב – (א) כל כתבי הקודש – אפילו
נביאים וכתובים, מצילין אותן מחלך
שנפלה בו הדליקה לחלך אחרת שבאותו
מבוי אף על פי שלא עירבו, והוא שיהיו
כתובים בכתב אשורית ובלשון הקודש: בין
שקורין בהן – כגון נביאים שמפטירין
בהן בשעת צבית הכנסת: בין שאין קורין
בהן – כגון כתובים, דאף יחידים אין
קורין בהן בשעת מפני ביטול בית המדרש
כדלקמן, שהיו דורשים לעם בשעת ומורין
להן הלכות איסור והיתר, לפי שכל ימות
החול הם עסוקים במלאכתן, ואסרו

רע"ב – (ב) מצילין מזון שלש סעודות
– ואף על גב דבהיתרא קא טרחה, דהא
לא שרו ליה לאכול אלא לחלך המעורבת
בלבד, אפילו הכי לא שרי ליה לאכול
טפי, מפני שאדם צריך על ממונו, ואי

חק לישראל – פרשת בשלח יום ב'

(ג) מִצִּילִין סַל מְלֵא כְּבֻדָּת, וְאֵף עַל פִּי שְׂיִישׁ בּוֹ מֵאָה סְעֻדוֹת, וְעִגּוּל שֶׁל דְּבִלָּה, וְחֻבֵּית שֶׁל יַיִן. וְאוֹמֵר לְאַחֲרֵיכֶם, בּוֹאוּ וְהִצִּילוּ לָכֶם. וְאִם הָיוּ פְּקָחִיו, עוֹשִׂין עִמּוֹ הַשְּׁבוֹן אַחַר הַשְּׁבֵת. לְהִיכֵן מִצִּילִין אוֹתָן. לְחֻצֵר הַמְּעִרְבֵת. בֶּן בְּתִירָא אוֹמֵר, אֵף לְשִׁאיִנָּה מְעִרְבֵת:

בְּאוֹ, עוֹשִׂין עִמּוֹ חֻצֵּין לְאַחַר שְׁבֵת. וְבִירָא שְׁמַיִם עֲסֻקִין, לְאֵף עַל גַּב דְּמַהֲפָקִירָא קָא זְכִי וּמָה שְׁהֵיבֵל לִידֵיהּ הוּי, מְכַל מְקוּם לֹא נִיחָא לִיהּ לְתַהֲנִי מֵאַחֲרֵיכֶם, לִידַע דְּעַל כְּרַחֲמֵיהּ אֲפַקְרִיָּה, וְבַחֲנַס נְמִי לֹא נִיחָא לִיהּ לְטַרְחָא, הַלְכָךְ שְׁקִיל אֲגֵרִיָּה:

רע"ב – (ג) מצילין סל מלא כבוד – הואיל ובצת אחת הוא מציל, מה לי פורתא מה לי טובא: ועיגול של דבלה – אע"פ שהוא גדול ויש בו סעודות הרבה: ואם היו פקחים – ויודעים שאם ישאלו שזכר כפועלים לאו שזכר שבת שקלי, כיון דמעיקרא לאו אדעתא דשזכר פעולה

(ד) וְלִשְׁמֵם מוֹצִיא כָּל בְּלִי תְּשֻׁמִּישׁוֹ, וְלוֹבֵשׁ כָּל מַדָּה שְׂיִיבֹול לְלִבְשׁ, וְעוֹטֵף כָּל מַדָּה שְׂיִיבֹול לְעֵטֵף. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, שְׂמוֹנָה עָשָׂר בְּלָיִם. וְחוֹזֵר וְלוֹבֵשׁ וּמוֹצִיא, וְאוֹמֵר לְאַחֲרֵיכֶם, בּוֹאוּ וְהִצִּילוּ עִמָּי:

עֲלִיָּה, וְכּוּבַע שְׁבִירָאשׁוּ, וּמִנְכַפֵּת, וְשֵׁנִי מְנַעֲלִים שְׁבִירָאשׁוּ, וְשֵׁנִי צְתִי שׁוֹקִים, וְשֵׁנִי צְתִי יָדַיִם שְׁמַלְבָּשִׁים אוֹתָם עַל הַיָּדַיִם וּמְכַסִּין צֵהָן הַזְרוּעוֹת עַד הָאֲזִיָּלִים, וְשֵׁנִי רְדִידִים שְׁמַתְנַגֵּב צֵהָן, וְטֹלֵית קֶטֶן שְׁמַכְסָה צוֹ רֵאשׁוֹ וְכַתְפוֹ, וְסוֹדֵר שְׁבִירָאשׁוּ וְחֻלְוִין שְׁנֵי רֵאשֵׁי לְפָנָיו וְקוֹרִין לוֹ בְּעַרְבֵי שִׁ"ד: בּוֹאוּ וְהִצִּילוּ עִמָּי – שְׁכַסְסָהּ הוּא מְצִיל כַּךְ הֵם מְצִילִים. אֲבָל לְעִיל אִמֵּר בּוֹאוּ וְהִצִּילוּ לָכֶם, שְׁפַעְמִים הוּא מְצִיל יוֹתֵר מִמָּה שְׁהֵם יוֹכֵלִים לְהִצִּיל, כְּגוֹן שְׁהוּא לֹא סַעֵד וְהֵן סַעֵדוּ אוֹ אִיפְכָא:

רע"ב – (ד) ולקס הוא מוציא – לתנא קמא, לאחר המעורבה; ולבן בתירא, אפילו לאחר שאינה מעורבת: כלי תשמישו – שזריכים לו לאותו היום לסעודה: שמונה עשר כלים – שהוא רגיל ללבוש בחול בצת אחת, ותו לא. ואלו הן: הסרבל העליון, ומלבוש שמתלחין אותו מוד וממר גפן בין תפירה לתפירה שקורין בערבי מחשי"א, וחגור רחב שחוגר ממעל למדיו, ובגד כר וקצר שקורין בלע"ז גוני"א, וחלוק שלבוש על צדו שקורין קמיז"א, וחגור שחוגרים

(ה) רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּנֵּס אוֹמֵר, פּוֹרְסִין עוֹד שֶׁל גְּדֵי עַל גְּבֵי שְׂדֵה תְּבֵה וּמְגַדֵּל שְׂאֵחָזוּ בְּהֵן אֶת הָאוֹר, מִפְּנֵי שְׁהוּא מְחַרְף. וְעוֹשִׂין מְחֻצָּה בְּכָל הַבְּלָיִם, בֵּין מְלָאִים בֵּין רִיקָנִים, בְּשִׁבִיל שְׁלֵא תַעֲבֵר הַדִּלְקָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר בְּכָלִי חֲרָשׁ חֲדָשִׁים מְלָאִין מִיָּם, לְפִי שְׂאִין יְכוּלִין לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר וְהֵן מִתְּבַקְעִין וּמְכַבִּין אֶת הַדִּלְקָה:

שְׁלֹחַ יִשְׂרָאֵל: בֵּין מְלָאִים – מִיָּם: שְׂאִין יְכוּלִין לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר – מִפְּנֵי שְׁחַדְשִׁים הֵם. וְסַבֵּר ר' יוֹסִי גַרְסָא כִּיבּוּי אֲסוּר אִפִּילוּ בְּמִקּוּם הַפֶּסֶד מִמּוֹן. וְאִין הִלְכָה כִּר' יוֹסִי:

רע"ב – (ה) שידה – העשויה כמין ארון: תיבה – קטנה של שולחני: ומגדל – ארמאריא"ז בלע"ז ובערבי מנשא"ר. ושלשתן של עץ: מפני שהוא מחרד – ואין האור נאחזת בו, ומציל על כלי עץ

חק לישראל – פרשת בשלח יום ב'

(ו) נִבְרָי שְׂבָא לְכַבּוֹת, אֵין אוֹמְרִים לוֹ כִּי וְאֵל תִּכְבֶּה, מִפְּנֵי שְׂאִין שְׂבִיתָתוֹ עֲלֵיהֶן, אֲבָל קָטָן שְׂבָא לְכַבּוֹת, אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, מִפְּנֵי שְׂבִיתָתוֹ עֲלֵיהֶן:

מפני שאין שציתת הנכרי עליהן, לישראל אינו מוזהר על שציתת הנכרי כשאינו עבדו:

רע"ב – (ו) אין אומרים לו ככה – לאמירה לנכרי שצות: ואל תכבה – אין כריך למחות זידו אלל יניחנו ויכבה,

(ז) כּוּפִין קַעְרָה עַל גְּבֵי הַגֵּר בְּשִׁבִיל שְׂלָא תֶאֱחָזוּ בַקּוֹרָה, וְעַל צוֹאָה שְׂל קָטָן, וְעַל עֲקָרָה שְׂלָא תִשָּׂה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַעֲשֵׂה בָּא לְפָנֵי רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זְבַאִי בְּעָרְב, וְאָמַר, חוֹשְׁשֵׁי לוֹ מִחֲטָאָת:

כופין עליה קערה בשביל הקטן שלא יתלכלך: מעשה בא – כפיית כלי על עקרב: בערב – שם מקום: חושש אני לו מחטאת – דכיון שלא היה עקרב רץ אחריו חושש אני שמא חייב חטאת משום אידה. ולענין פסק ההלכה, אותן בעלי הארס שנושכין וממיתין ודאי, כגון הנחשים השרפים וכלב שוטה, מותר להרגן מיד כשיראה אותן ואפילו שאין ראים אחריו. ואותן שאינן נושכין וממיתין ודאי אלל פעמים ממיתין ופעמים אינן ממיתין, אס ראים אחריו מותר להרגן, ואס אין ראים אחריו כופה עליהם כלי, ואס דרסן והרגן לפי תומו מותר. ולכוד נחש מפני שרואה לרחק בו אסור:

רע"ב – (ז) כופין קערה – של חרס על גבי הנר, ובלבד שלא יכבה. ואע"פ שנטול כלי להצלת קורה שאינה ניטלת בשבת, הא אוחיבנא מינה לר' יצחק לאמר אין כלי ניטל אלל לכורך דבר הניטל, ושני לה, בכריך למקומו של כלי דשרי לטלטלו לכורך מקומו: ועל אראה של קטן – לאו אראה של נער קטן האמר, דהא גרף של רעי הוא ומותר לטלטלו ולהוציאו לאשפה. אלל הכי האמר, ועל אראה של תרנגולים מפני הקטן שלא יטפח ויתלכלך בה. וכגון שרואה זו מונחת באשפה שצחצר, ללא רמיא קמיה ולאו גרף של רעי הוא, הלכך אין מותר לטלטלה ולהוציאה, אלל

(ח) נִבְרָי שְׂהַדְלִיק אֶת הַגֵּר, מִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרוֹ יִשְׂרָאֵל, וְאֵם בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, אֶסוּר. מִלֵּא מִים לְהַשְׁקוֹת בְּהֶמְתּוֹ, מִשְׁקָה אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל, וְאֵם בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, אֶסוּר. עֲשֵׂה גוֹי כְּבֶשׂ לַיָּרֵד בּוֹ, יוֹרֵד אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל, וְאֵם בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, אֶסוּר. מַעֲשֵׂה בְּרַבֵּן גְּמִלְיָאֵל וְזִקְנִים שְׁהִיוּ בְּאִין בְּסִפְיָנָה, וְעֲשֵׂה גוֹי כְּבֶשׂ לַיָּרֵד בּוֹ, וְיָרְדוּ בּוֹ רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל וְזִקְנִים:

ואי אשמועינן מים, הוה אמינא מים הוא דבשציל ישראל אסור, אלל נר אע"ג דבשציל ישראל כיון דאיהו נמי כריך ליה שרי דנר לאחד נר למאה, כריכא. וכבש אע"ג דדמי לנר, דכבש לאחד כבש למאה, משום מעשה דרבן גמליאל וזקנים תנא ליה דמעשה רב:

רע"ב – (ח) מילא מים – מצור ברשות הרבים: כבש – עושין בספינה גדולה לירד בו מן הספינה ליבשה. ואינטיריך תנא לאשמועינן נר ומים. דאי תנא נר, הוה אמינא נר הוא דשרי, לכיכא למגזר שמא ירבה בשציל ישראל דנר לאחד נר למאה, אלל מים דאיכא למגזר, אסור.

חק לישראל – פרשת בשלח יום ב'

גמרא – שבת דף קכ"ב ע"א

משנה עשה נכרי כבש גמרא

וצריכא דאי אשמעינן נר משום דנר לאחד נר למאה אבל מים ליגזר דילמא אתי לאפושי בשביל ישראל וכבש למה לי מעשה דרבן גמליאל וזקנים קא משמע לן תנו רבנן נכרי שליט עשבים מאכיל אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור מילא מים להשקות בהמתו משקה אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור במה דברים אמורים שאין מכירו אבל מכירו אסור איני והאמר רב הונא אמר רבי חנינא מעמיד אדם בהמתו על גבי עשבים בשבת אבל לא על גבי מוקצה בשבת דקאים לה באפה ואזלא היא ואכלה אמר מר במה דברים אמורים שאין מכירו אבל מכירו אסור הא רבן גמליאל מכירו הוה אמר אביי שלא בפניו הוה רבא אמר אפילו תימא בפניו נר לאחד נר למאה מיתבי אמר להן רבן גמליאל הואיל ושללא בפניו עשאו נרד בו אימא הואיל ועשאו נרד בו תא שמע עיר שישראל ונכרים דרין בתוכה והיתה בה מרחץ המרחצת בשבת אם רוב נכרים מותר לרחוץ בה מיד אם רוב ישראל ימתין בכדי שיחמו חמין התם כי מחממי אדעתא דרובא מחממי תא שמע נר הדלוק במסיבה אם רוב נכרים מותר להשתמש לאורה אם רוב ישראל אסור מחצה על מחצה אסור התם נמי כי מדלקי אדעתא דרובא מדלקי שמואל איקלע לבי אבין תורן אתא ההוא נכרי אדליק שרגא אהדרינהו שמואל לאפיה כיון דחזא דאייתי שטר וקא קרי אמר אדעתא דנפשיה הוא דאדליק אהדרינהו איהו לאפיה גבי שרגא:

רש"י על הגמרא

עומד על העצבים קרוב להם, דניחוש לשמא יטול ויאכיל: מכירו הוה – שהרי בספינה היה בא עמו: שלא בפניו הוה – כשעשאו לא היה רבן גמליאל שם, דניכוי ליה: נר לאחד נר למאה – כבש לאחד כבש למאה, אבל גבי עשבים, כשהוא מכירו מרבה בשביל: הואיל ושללא בפניו כו' – הקיא לרבא, דשמעינן מינה דבפניו אסור, ואף על פי שאין כאן מרבה בשביל: אימא הואיל ועשאו נרד בו – וטעמא לאו משום שלא בפניו הוא, אלא הכי הוה מעשה: מותר לרחוץ בה מיד – למוצאי שבת: בכדי שיחמו חמין – שלא יהנה במה שהקדימו להחם בשבת, וכן בכל מעשה שבת נתנו חכמים שיעור להמתין לערב בכדי

נר לאחד נר למאה – כיון דנכרי לרכו הדליקו, ליכא למימר דבשביל ישראל חפיש: כבש למה לי – הא דומיא דנר הוא, כבש לאחד כבש למאה: מאכיל אחריו ישראל – את בהמתו, ואחריו דוקא נקט בטולהו, דנכרי לכוך עצמו עביד: אבל מכירו אסור – קא סלקא דעתך דעביד נמי אדעתא דידיה: מעמיד אדם בהמתו על גבי עשבים – מחוברים: בשבת – לרעות, וליכא למיגזר שמא יחלוץ ויאכיל: ואינו מעמידה על גבי מוקפה – שמא יטול בידו ויאכיל, והא נמי מוקפין נינהו לגבי טלטול, דאתמול הוה מחוברין: דקאים ליה באפה – שלא תפנה למקום אחר: ואזלא ואכלה – אבל הוא אינו

חק לישראל – פרשת בשלח יום ב'

אסיק דעתיה להדליק אף בשבילם, וקתני אסור: אדעתא דרובא – הלכך ישראל עיקר, ומחאה על מחאה נמי ליכא למיקם עלה דמלתא, דאיכא למימר עיקר דעתיה דמדליק בשביל ישראל ואיכא למימר עיקר דעתיה דמדליק בשביל נכרי אבל נכרי וישראל והמדליק עלמו משתמש לאורה ודאי עיקר אדעתא לדידה עבד וכיון דנר לאחד נר למאה שרי: תורן – מקום: דאייתי שטר – ההוא דאלקנה:

שיעשו, והא הכא דחימוס לאחד חימוס למאה, דצבת אחת מחממין, וקתני אס רוב ישראל דהוי דומיא דמכירו, דמסיק אדעתיה לעשות אף בשבילו אסור, ואף על גב דשלא בפניו, וקשיא זין לאזיי זין לרבא: אדעתא דרובא מחממי – ועיקר חילול השבת בשבילם, אבל נכרי וישראל, דנכרי אדעתא דנפשיה הוא דעבד שרי, לאזיי שלא בפניו, ולרבא אפילו בפניו: נר הלוקה במסיבה – של בני אדם: אס רוב ישראל אסור – והא הכא, דהוי דומיא דמכירו, הואיל ורובא נינהו

זוהר – בשלח דף סא' ע"א

אשרי משביל אל דל, במה תקיפא אגרא דמספנא, קמי קודשא בריה הוא: אמר רבי חייא, תוזהנא על האי קרא דכתיב, (תהלים סט) פי שומע אל אביונים יי, וכי אל אביונים שומע ולא לאחרא. אמר רבי שמעון, בגין דאינון קריבין יתיר למלפא, דכתיב, (תהלים נא) לב נשבר ונדפה אלהים לא תבזה. ולית לה בעלמא, דאיהו תביר לבא במספנא. תו אמר רבי שמעון, תא חזי, כל אינון בני עלמא, אתחזיין קמי קודשא בריה הוא, בגופא ונפשא, ומספנא לא אתחזי אלא בנפשא בלחודוי, וקודשא בריה הוא קריב לנפשא יתיר מגופא:

מספנא חד הוה בשבבותיה דר' ייסא, ולא הוה מאן דאשגח ביה, והוא הוה אכסיה, ולא תקיף בבני נשא, (דף ס"א ע"ב) יומא חד חלש, עאל עליה רבי ייסא, שמע חד קלא דאמר, טילקא טילקא, הא נפשא פרחא גבאי, ולא מטו יומוי. ווי לבני מתיה דלא אשתכח בהו דיתבי נפשיה לגביה. קם רבי ייסא, שדי בפומיה, מיא דגרגרין, אפוטא דקונטא (ס"א דקופתא) אתבוע זיעא באנפוי, ותב רוחיה לגביה:

לבתר אתא ושאל ליה, אמר חייך רבי, נפשא נפקת מנאי, ומטו לה קמי פודסייא דמלפא, ובעת לאשתארא תמון, אלא דבעא קודשא בריה הוא לזכאה לה, ואכריזו עלה, זמין הוא רבי (ויקרא ע"ט ע"א וקמ"ד ע"א) ייסא, לסלקא רוחיה, ולא תקשרא בחד אדרא קדישא דזמינין חברייא לאתערא בארעא, והא אתקיניו תלת ברסיאן, דקימון לה ולחבריה. מההוא יומא הוה משגיחין ביה בני מתיה:

תו, מספנא אחרא אעבר קמיה דר' יצחק, והוה בידיה פלג מעה דכסוף. אמר ליה לרבי יצחק, אשלים לי ולבני ולבנתי נפשאן. אמר ליה והיך

חק לישראל – פרשת בשלח יום ב'

אֲשֵׁלִים נִפְשֵׁיכֶם, דָּהָא לָא אֲשַׁתְּכַח גְּבָאֵי בַר פְּלַג מְעָה. אָמַר לִיהּ, בְּדָא
 אֲשֵׁלִימְנָא, בְּפִלְג אַחְרָא דְאִית גְּבָאֵי, אֲפָקִיָּה וַיְהִיבִיָּה לִיהּ:
 אַחְזִיאֵי לִיהּ בְּחֻלְמִיָּה, דְּהָוָה אֶעְבֵּר בְּשַׁפְתָּא דִּימָא רַבָּא, וּבְעָאן לְמִשְׁדֵּיָּה
 בְּגוּוּיָה, חָמָא לְרַבֵּי שְׁמַעוֹן, דְּהָוָה אוֹשִׁיט יָדָיו לְקַבְּלִיָּה, וְאֶתִי הָהוּא מְסַכְנָא
 וְאֲפָקִיָּה, וַיְהִיבִיָּה בִידוּי דְרַבֵּי שְׁמַעוֹן, וְאֲשַׁתְּזִיב. כִּד אֲתַעֵר, נִפְל בְּפּוּמִיָּה, הָאֵי
 קָרָא, (תהלים מא) אֲשֵׁרֵי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם דָּעָה יִמְלִטְהוּ יְיָ:

הלכה – הרמב"ם הלכות ביאה פרק כב'

(ג) כשאירע מעשה אמנון ותמר גזר דוד ובית דינו על ייחוד פנויה ואע"פ שאינה ערוה
 בכלל ייחוד עריות היא ושמאי והלל גזרו על ייחוד כותית נמצא כל המתייחד עם אשה
 שאסור להתייחד עמה בין ישראלית בין כותית מכין את שניהן מכת מרדות האיש
 והאשה ומכריזין עליהן חוץ מאשת איש שאע"פ שאסור להתייחד עמה אם נתייחד אין
 לוקין שלא להוציא לעז עליה שזינתה ונמצאו מוציאין לעז על הבנים שהן ממזרים:
 (ד) כל אשה שאסור להתייחד עמה אם היתה אשתו עמו ה"ז מותרת להתייחד מפני
 שאשתו משמרתו אבל לא תתייחד ישראלית עם הכותי ואע"פ שאשתו עמו שאין אשתו
 של כותי משמרתו ואין להן בושה:

לע"נ

זאב חיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה
 בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל